

Sygn. akt III AUa 1849/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Maria Sałańska - Szumakowicz
Protokolant:	stażysta Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 11 marca 2016 r. w Gdańsku

sprawy A. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 września 2015 r., sygn. akt VI U 1355/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz ubezpieczonego A. B. kwotę 135,00 (sto trzydzieści pięć 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Bożena Grubba SSA Alicja Podlewska SSA Maria Sałańska - Szumakowicz

Sygn. akt III AUa 1849/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonemu A. B. prawa do emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2015r. poz. J.t– dalej „ustawa”), po ustaleniu, iż ubezpieczony nie wykazał 15 lat pracy w warunkach szczególnych na dzień 01 stycznia 1999r.

Ubezpieczony A. B. w odwołaniu od powyższej decyzji domaga się uwzględnienia mu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 17 marca 1974r. do 10 września 1982r. w firmie (...) w charakterze kierowcy ciągnikowego.

Pozwany organ emerytalny wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 14 września 2015r. sygn. VI U 1355/15 Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zmienił decyzję ZUS i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 27 kwietnia 2015r. (punkt 1), stwierdził, że pozwany nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (punkt 2).

Swoje rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł o następujące ustalenia i rozważania.

Ubezpieczony A. B. 60 lat ukończył w dniu (...). (urodził się dnia (...)). Nie jest członkiem OFE . Posiada ponad 25 letni ogólny staż pracy.

W okresie od 17 marca 1974 r. do 22 sierpnia 1990 r. ubezpieczony pozostawał zatrudniony w (...) spółka z o.o. w D. (następcą prawnym jest S.), z tego w okresie od podjęcia zatrudnienia do 30 września 1982 r. (z przerwą na odbycie służby wojskowej w latach 1975 – 1977 oraz okresem od kwietnia do listopada 1977 r. kiedy to był zatrudniony na stanowisku instalatora) wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace kierowcy ciągnikowego.

Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie zeznań ubezpieczonego, które uznał za co do zasady miarodajne oraz dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, aktach ZUS oraz aktach osobowych ubezpieczonego, których prawdziwości i wiarygodności strony w toku procesu skutecznie nie zakwestionowały. Sąd stwierdził, iż „nie dał wiary kłamliwym twierdzeniom” ubezpieczonego jakoby będąc zatrudnionym w (...) spółka z o.o. nie świadczył pracy instalatora w znajdującym się w zakładzie warsztacie remontowo – naprawczym, pozostają one bowiem w rażącej sprzeczności z dokumentami pracowniczymi znajdującymi się w jego aktach osobowych. Wynika z nich, iż po odbyciu służby wojskowej i powrocie do zakładu w kwietniu 1977 r. ubezpieczony do listopada tego roku, kiedy to ponownie powierzono mu obowiązki kierowcy ciągnikowego, pozostawał zatrudniony na stanowisku instalatora w znajdującym się w zakładzie warsztacie remontowo - naprawczym .

Sąd Okręgowy wskazał, iż stosownie do treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa”): 1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa. Zgodnie z art. 32 ustawy w związku z paragrafami 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do emerytury może nabyć mężczyzna który spełnia następujące przesłanki: ukończył 60 lat; posiada co najmniej 25 letni okres zatrudnienia (art. 27 pkt 2 ustawy), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust 1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie

posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2). Sąd zauważył, iż tylko okresy wykonywania zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wypełniają weryfikowalne kryterium uznania pracy o cechach znacznej szkodliwości dla zdrowia lub znacznego stopnia uciążliwości, lub wymagającej wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stałe wykonywanie takich prac oznacza, że krótsze dobowo (nie w pełnym wymiarze obowiązującego czasu pracy na danym stanowisku) lub okresowe, a nie stałe świadczenie pracy wyklucza dopuszczalność uznania pracy za świadczoną w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wskutek niespełnienia warunku stałej znacznej szkodliwości dla zdrowia lub stałego znacznego stopnia uciążliwości wykonywanego zatrudnienia (tak SN w postanowieniu z dnia 3 października 2008 r., II UK 133/08, Lex nr 658191).

Sąd Okręgowy stwierdził, iż przeprowadzone postępowanie dowodowe nie pozostawia wątpliwości co do tego, iż ubezpieczony w spornych okresach (z wyjątkiem okresu od kwietnia do listopada 1977 r.) i w wymienionym wyżej zakładzie pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace kierowcy ciągnika kwalifikowane jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisu art. 184 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymienione pod poz. 3 dział VIII wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jako prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Po doliczeniu wspomnianego okresu od marca 1974 do 30 września 1982 r. (z uwzględnieniem okresu odbywania służby wojskowej od kwietnia 1975 do kwietnia 1977 i jednoczesnym wyłączeniem około 7 miesięcy pracy na stanowisku instalatora w 1977r.) łączny okres wykonywania przezeń prac kwalifikowanych jako prace w szczególnych warunkach przekracza zatem 15 lat (uznane ponad 8 lat plus niemal 8 lat pracy w (...)).

Ubezpieczony przekazując środki z OFE na dochody budżetu państwa , posiadając ponad 25 letni staż pracy i ponad 15 letni staż pracy w szczególnych warunkach spełnia warunki konieczne do przyznania emerytury określone w cytowanych wyżej przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 z 1983 r., poz. 43 ze zm).

Uprzedzając ewentualną argumentację pozwanego organu rentowego odnośnie uwzględnienia okresu służby wojskowej ubezpieczonego, mimo , iż bezpośrednio po jej odbyciu ubezpieczony prze z okres kilku miesięcy nie pracował w warunkach szczególnych (wykonując przejściowo prace instalatora) Sąd Okręgowy stwierdził, iż okoliczność ta nie skutkuje wyłączeniem przedmiotowego okresu ze stażu pracy ubezpieczonego w warunkach szczególnych. W wyroku z dnia 23 lutego 2015 r. III AUa 1410/14 Sąd Apelacyjny w Gdańsku wskazał, iż żołnierzowi , który przed służbą nie był zatrudniony (w żadnym zakładzie pracy), a po zwolnieniu w ciągu 30 dni przystąpił do wykonywania zatrudnienia, uznanego za zatrudnienie w warunkach szczególnych, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1 rozporządzenia z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.). Tym bardziej istnieją podstawy do zaliczenia okresu służby wojskowej do stażu, od którego zależą jego uprawnienia emerytalne w sytuacji, gdy przed powołaniem do służby wojskowej ubezpieczony wykonywał zatrudnienie kwalifikowane jako zatrudnienie w warunkach szczególnych, a po jej powrocie powrócił do pracy, która takiego charakteru nie miała. W uzasadnieniu tegoż orzeczenia czytamy: „ ...zdaniem Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym niniejsza sprawę, analogicznie, jeśli żołnierz przed podjęciem zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych - co było bezsporne w analizowanej sprawie - zaś po odbyciu zasadniczej służby wojskowej powrócił do pracy, która takiego charakteru już nie miała - jak to miało miejsce w omawianym przypadku - to również brak jest przeszkód, aby okres służby wojskowej został zaliczony do stażu, od którego zależą jego uprawnienia emerytalne. Z treści przepisu art. 106 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy o powszechnym obowiązku obrony, jak i z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin - w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie odbywania przez ubezpieczonego

zasadniczej służby wojskowej tj. od 1 stycznia 1975 r. do 6 sierpnia 1979 r. - wynikał ciężący na zakładzie pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby wojskowej, obowiązek niezwłocznego zatrudnienia go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy. Przepis § 3 przedmiotowego rozporządzenia stanowił natomiast, iż w razie uzyskania przez żołnierza podczas służby wojskowej innych lub wyższych niż posiadane uprzednio kwalifikacji zawodowych, stwierdzonych zaświadczeniem powiatowego (miejskiego, dzielnicowego) sztabu wojskowego, zakład pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby, jest obowiązany zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym uzyskanym kwalifikacjom. W razie braku możliwości zatrudnienia żołnierza stosownie do uzyskanych kwalifikacji, zakład pracy jest obowiązany za zgodą żołnierza zatrudnić go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym oraz zwrócić się jednocześnie do jednostki nadrzędnej z wnioskiem o zatrudnienie go w innym podległym jej zakładzie pracy na stanowisku odpowiadającym tym kwalifikacjom. Jednostka nadrzędna jest obowiązana w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku zaproponować żołnierzowi zatrudnienie na stanowisku odpowiadającym uzyskanym przez niego kwalifikacjom lub zawiadomić go o braku możliwości zatrudnienia stosownie do tych kwalifikacji. Jeżeli żołnierz nie wyrazi zgody na kontynuowanie zatrudnienia na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym albo zaproponowanym mu przez jednostkę nadrzędną, dotychczasowy stosunek pracy uważa się za rozwiązany na mocy porozumienia stron, z dniem niewyrażenia zgody. Z kolei art. 108 ust. 1 ww. ustawy stanowił, że czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby. W myśl § 3 art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1. Zgodnie z § 5 ust. 1 ww. rozporządzenia Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Nadto ust. 2 omawianego § 5 rozporządzenia stanowił, iż jeżeli żołnierz po odbyciu służby wojskowej podjął zatrudnienie zgodnie z § 3 ust. 3 w innym zakładzie pracy, do okresu zatrudnienia w zakresie określonym w ust. 1 wlicza się także czas zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym był pracownikiem w dniu powołania do służby wojskowej. Z powyższych uregulowań nie wynika, w ocenie Sądu Apelacyjnego, aby warunkiem zachowania uprawnień w nich przewidzianych było podjęcie pracy na tym samym stanowisku czy też w tym samym zakładzie pracy, co przed powołaniem do służby wojskowej. Obowiązek zatrudnienia żołnierza na stanowisku poprzednio zajmowanym równorzędnym lub zgodnym z nowo uzyskanymi kwalifikacjami dotyczył zakładu pracy, nie zaś żołnierza zgłaszającego powrót do pracy po odbyciu służby wojskowej. Przepisy § 3 ust. 4 i § 5 ust. 2 rozporządzenia z dnia 22 listopada 1968 r. wyraźnie zaś stanowią o możliwości podjęcia przez żołnierza - we wskazanych w nich warunkach - zatrudnienia w innym zakładzie pracy z wliczeniem okresu zatrudnienia w poprzednim zakładzie pracy do okresu zatrudnienia w zakresie m.in. wszelkich uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie ...”.

Kierując się powyższym (podzielając przedstawione wyżej stanowisko Sądu Apelacyjnego) Sąd Okręgowy w punkcie 1 wyroku, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia (...). czyli od ukończenia przezeń 60 roku życia.

O kosztach postępowania, Sąd Okręgowy orzekł w oparciu o przepis art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z przepisem § 12 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2002 Nr 163 poz. 1348 z późn. zm.).

W punkcie 3 sentencji wyroku Sąd Okręgowy zgodnie z przepisem art. 118 ust. 1a ustawy emerytalno-rentowej FUS z urzędu orzekł w przedmiocie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej

okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach przedmiotowej sprawy brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności organu rentowego, pomimo uwzględnienia odwołania ubezpieczonego. Mając na uwadze sformalizowany przebieg postępowania przed organem rentowym jak również występujące ograniczenia dowodowe, do przyznania ubezpieczonemu prawa do żądanego świadczenia konieczne było przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność świadczenia przez odwołującego zatrudnienia w warunkach szczególnych, co pozwoliło dopiero jednoznacznie ustalić ponad 15 – letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Apelację od powyższego wyroku wniósł organ emerytalny zaskarżając go w całości i domgając się jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego tj art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz przepisów prawa procesowego tj art. 217 § 1 kpc w związku z art. 227 kpc, art. 233 kpc – poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny materiału dowodowego.

W uzasadnieniu apelacji pozwany zarzucił, iż z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika jakie czynności wykonywał ubezpieczony w spornym okresie pracując na stanowisku kierowcy ciągnika. Pomimo złożonego przez pozwanego wniosku dowodowego przesłuchanie świadków na okoliczność okresu i charakteru pracy w spornym okresie Sąd pominął ten wniosek dowodowy, co uniemożliwiło faktyczne ustalenie, co należało do obowiązków ubezpieczonego zatrudnionego na stanowisku kierowcy ciągnika. Zdaniem pozwanego okoliczność ta ma znaczenie w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego – wyroku z dnia 3 grudnia 2013r. I UK 172/13 i Sądów Apelacyjnych – wyroki SA w Łodzi: z 17 kwietnia 2015r. III AUa 772/14, z 28 kwietnia 2015r. III AUa 913/13, z 29 kwietnia 2015r. III AUa 862/14, z dnia 12 maja 2015r. „III AUa 922”. Sąd powinien przeprowadzić stosowne postępowanie wyjaśniające na okoliczność jakiego rodzaju prace ubezpieczony wykonywał przy pomocy ciągnika. W przypadku ustalenia, iż oprócz prac transportowych powód wykonywał również inne prace, brak jest podstaw do uznania zatrudnienia na stanowisku kierowcy ciągnika za pracę wykonywaną w szczególnych warunkach.

W odpowiedzi na apelację ubezpieczony wniósł o jej oddalenie i o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W jego ocenie Sąd I instancji prawidłowo ocenił materiał dowodowy oraz ustalił stan faktyczny i prawny. Odnosząc się do zarzutu pominięcia wniosku dowodowego pozwanego przez Sąd I instancji wskazał, iż ZUS wniósł o przesłuchanie świadków zawnioskowanych w odwołaniu, przy czym ubezpieczony w odwołaniu nie zgłaszał dowodu z zeznań świadków. Trudno zatem czynić Sądowi I instancji zarzut, że tego dowodu nie przeprowadził.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację należało oddalić, gdyż nie zawierała zarzutów skutkujących zmianą lub uchynieniem zaskarżonego wyroku. Nie było też podstaw do uchylenia wyroku z urzędu.

Sporne między stronami było jedynie, czy ubezpieczony, na dzień 01 stycznia 1999r., legitymował się co najmniej 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych, co stosownie do art. 184 w związku z art 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (dalej: „ustawa”) i w związku z § 1 - 4 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (dalej: „rozporządzenie”), skutkowałoby nabyciem przez niego prawa do emerytury w wieku obniżonym. bezsporne jest, iż skarżący spełnił pozostałe wymagane ww. przepisami warunki (wiek emerytalny, staż ogólny na dzień 01 stycznia 1999r., niepozostawanie członkiem OFE).

Nietrafny jest zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Aby skutecznie zarzucić przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, czyli naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., skarżący powinien wskazać, jaki konkretnie dowód mający istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy sąd uznał za wiarygodny i mający moc dowodową albo za niewiarygodny i niemający mocy dowodowej, i w czym przy tej ocenie przejawia się naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2002 r. sygn. I CKN 132/01, Lex nr 53144). Apelacja tak skonstruowanych

zarzutów nie przedstawia. Czym innym natomiast jest ocena prawna dokonanych ustaleń w ramach dochodzonych roszczeń. Prawdliwość takiej oceny prawnej podlega kontroli w ramach zarzutu naruszenia prawa materialnego.

Na etapie apelacji nie jest sporne, iż ubezpieczony pracował w Spółdzielni Kółek Rolniczych (...) w pełnym wymiarze czasu pracy w charakterze kierownicy ciągnika - z wyłączeniem okresu służby wojskowej oraz „około 7 miesięcy” po jej zakończeniu. W powyższym zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c.

Precyzując jednakże niedokładne ustalenia faktyczne Sądu I instancji w ww. zakresie Sąd Apelacyjny stwierdza, iż ubezpieczony był zatrudniony w okresie od 17 marca 1974r. do 10 września 1982r w Spółdzielni Kółek Rolniczych (...) (w (...) spółka z o.o. w D. został zatrudniony dopiero od 1 listopada 1989r.), służbę wojskową odbył od 24 kwietnia 1975r. do 7 kwietnia 1977r., a do pracy – po wojsku - zgłosił się od 18 kwietnia 1977r., przy czym od tej daty do 22 listopada 1977r. pracował w charakterze instalatora. Powyższe okoliczności potwierdza jednoznacznie logicznie się uzupełniający materiał dowodowy: dokumentacja zgromadzona w aktach osobowych (wypis z książeczki wojskowej w aktach osobowych, angaże z 18 kwietnia 1977r., z 23 listopada 1977r., z dnia 22 września 1980r., z 30 października 1980r. z 12 czerwca 1981r., 27 października 1981r., opinia z dnia 17 marca 1974r., orzeczenie o zdolności do pracy z 16 marca 1974r. podanie o pracę, informacja o przyuczeniu z 11 września 1982r., kwestionariusz z marca 1974r., angaż i oświadczenie z dnia 26 stycznia 1990r. – w aktach osobowych k. 21 a.s.). W ocenie Sądu Apelacyjnego powyższe dowody były wiarygodne i miarodajne dla dokonania ustaleń faktycznych.

Uwzględniony przez Sąd I instancji okres zatrudnienia w warunkach szczególnych ubezpieczonego w (...) D., na dzień 01 stycznia 1999r., wyniósł zatem łącznie 7 lat 10 miesięcy 10 dni (3 lata 22 dni liczone od dnia 17 marca 1974r. do zakończenia służby wojskowej, 4 lata 9 miesięcy 18 dni liczone od dnia 23 listopada 1977r. do zakończenia pracy). Doliczając do tego niekwestionowany przez pozwanego staż pracy w warunkach szczególnych – zatrudnienie stale i w pełnym wymiarze w (...) s.a. od 27 sierpnia 1990r. do 31 grudnia 1998r. na stanowisku wymienionym w wykazie A dział XIV poz. 25 i dział IV pkt 4, wykazane świadectwem pracy w warunkach szczególnych z 30 lipca 2013r. (a.e.) tj. 8 lat 4 miesiące 5 dni - na dzień 01 stycznia 1999r. ubezpieczony legitymował się wymaganym 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych (§ 4 ust 1 pkt 3 rozporządzenia).

Sąd odwoławczy stwierdza przy tym, iż pozwany nieprawidłowo odliczył od stażu pracy w warunkach szczególnych w (...) Zakładach (...) okresy zwolnień lekarskich wykazanych zaświadczeniem Rp-7 z 18 listopada 2003r. (a.KP). Zgodnie z utrwalonym już w orzecznictwie stanowiskiem do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się, również okresy zasiłku chorobowego przypadające po wejściu w życie ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 z późn. zm.) - vide m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2003 r. III UZP 10/03 LEX 81642, wyroki Sądu Najwyższego: z 7 lutego 2006 r. I UK 154/05, z 21 maja 2009 r. II UK 370/08. W świetle obowiązujących przepisów prawa (art. 378 k.p.c.) i modelu tzw. apelacji pełnej Sąd II instancji nie jest związany zarzutami apelacyjnymi w zakresie prawa materialnego, co oznacza, że bierze pod uwagę wszystkie nieprawidłowości mogące uzasadniać apelację, nawet jeśli nie zostały podniesione przez stronę skarżącą. (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07)

Z powyższymi uzupełnieniami Sąd Apelacyjny akceptuje ustalenia faktyczne Sądu I instancji w przedmiocie rzeczywistego charakteru zatrudnienia skarżącego w spornym okresie, przyjmując je za własne, co czyni zbędnym ich ponowne powoływanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776). Sąd odwoławczy jako prawidłową uznał również ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Z uzasadnienia apelacji wynika zarzut wadliwości w zakresie gromadzenia materiału dowodowego, skutkujący niedokonaniem ustaleń istotnych dla rozstrzygnięcia. Ocenę tych zarzutów musi poprzedzać ocena zarzutu naruszenia prawa materialnego, gdyż to ono wyznacza, jakie postępowanie dowodowe było konieczne dla co najmniej

dostatecznego wyjaśnienia spornych okoliczności oraz czy zasadnie pominięto dowody zgłaszane na fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie.

Wyrok Sądu I instancji nie narusza przepisów prawa materialnego. W apelacji pozwany przedstawił błędną wykładnię przepisu wykaz A, dział VIII prace: „W transporcie i łączności”, poz. 3: „Prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych” - załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez przyjęcie, iż nie ma on zastosowania do osoby ubezpieczonej, która jako kierowca ciągnika wykonywała tym pojazdem nie tylko prace transportowe ale także na przykład polowe.

Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie podziela w całej rozciągłości i przyjmuje za własne stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku – III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w wyroku z dnia 23 stycznia 2015r., sygn. akt III AUa 940/14, (niepubl.), iż obniżenie wieku emerytalnego niektórym grupom zawodowym uzasadnia się narażeniem tych osób na szybsze niż przeciętne zrealizowanie się emerytalnego ryzyka z powodu wystąpienia w ich zawodach czynników negatywnych (szkodliwych dla zdrowia lub obniżających sprawność psychofizyczną), które doprowadzają do wcześniejszej niż powszechnie utraty sił do wykonywania dotychczasowej pracy. Prawo do emerytury w wieku niższym wynika więc ze szczególnych właściwości wykonywanej pracy.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, że wyodrębnienie prac w wykazie A stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia ma charakter stanowiskowo-branżowy i nie można dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w akcie prawnym. Jednocześnie jednak, Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, które Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje i podziela, iż „co do zasady przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach, ale nie zawsze wynika ono z funkcjonowania zakładu pracy w określonym resorcie. Może się bowiem zdarzyć, że zakład pracy podległy określonemu ministrowi wykonuje także zadania całkowicie odpowiadające innemu działowi gospodarki, leżącemu w sferze zainteresowania innego ministra” – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2014 r. sygn. I UK 337/13 (Lex nr 1458817). W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż „nietrafne jest stanowisko, zgodnie z którym przy ocenie charakteru stanowiska pracy w ramach zakładu pracy kwalifikującego się do określonej gałęzi przemysłu, należy ściśle posługiwać się stanowiskami wymienionymi w konkretnych działach załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Stwierdził, że praca kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony świadczona w ramach przedsiębiorstwa hutniczego nie różni się pod względem jej uciążliwości i szkodliwości dla zdrowia od pracy tego samego kierowcy zatrudnionego w przedsiębiorstwie o profilu stricte transportowym. Brak jest zatem uzasadnionych podstaw, by odmawiać uznania jej za pracę w warunkach szczególnych, z powołaniem się tylko i wyłącznie na stanowiskowo-branżowy charakter wyodrębnienia prac w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Tego rodzaju wykładnia przepisów § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w związku z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie może zyskać aprobaty jako sprzeczna z celem przepisów dotyczących uprawnienia do obniżenia wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych, którym niewątpliwie jest przyznanie określonych przywilejów pracownikom, którzy przez określony w ustawie czas pracowali na stanowiskach szczególnie uciążliwych dla zdrowia.

Podobne stanowisko przedstawił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 marca 2014r. sygn. II UK 368/13 (niepubl.) wskazując, iż „odesłanie w art. 32 ust 4 rozporządzenia, oznacza, że znaczenie prawne ma tylko regulacja dotycząca rodzajów prac i stanowisk oraz warunków zatrudnionych w szczególnych warunkach lub charakterze, a zatem nie działy branżowe gospodarki, jeśli założyć że tego dotyczy egzemplifikacja. Innym słowy określone stanowisko orzecnictwa o znaczeniu wyodrębnienia stanowiskowo-branżowego w wykazach dla kwalifikacji pracy w szczególnych warunkach ma swoje racje, jednak nie można jednocześnie pomijać, iż to rzeczywista praca w szczególnych warunkach uzasadnia prawo do wcześniejszej emerytury. Podobny kierunek wykładni przyjęto w ostatnim wyroku Sądu Najwyższego z 06 lutego 2014r. w sprawie o sygn. I UK 314/13, w której ubezpieczony był zatrudniony jako tokarz i szlifierz w zakładach radiowych, a spór dotyczył również pracy z wykazu A dział III do

rozporządzenia czyli w hutnictwie i przemyśle maszynowym. Sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania ze względu na brak ustaleń, czy ubezpieczony pracując w innym dziale przemysłu, w ramach swoich obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy narażony był na działanie tych samych szkodliwych czynników, na które narażeni byli pracownicy przemysłu metalowego i hutniczego. Zasadnie zauważano pomiędzy innymi, że „Jeżeli uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia konkretnej pracy wynika z własnej jej branżowej specyfiki, to należy odmówić tego szczególnego waloru pracy wykonywanej w innym dziale przemysłu”.

Charakter pracy kierowcy ciągnika wykonującego wyłącznie transport oraz kierowcy ciągnika wykonującego w pewnych okresach wyłącznie transport, w innych zaś przemiennie transport i prace polowe nie różni się – polega bowiem na kierowaniu określonym pojazdem mechanicznym. Co więcej praca polowa może być bardziej uciążliwa, gdyż może być wykonywana w znacznie cięższych warunkach niż praca kierowcy wykonującego transport (np. na pochyło umiejscowionych polach i łąkach, na błotnistych terenach, przy użyciu maszyn wytwarzających duży hałas).. Przy tej konstatacji, mając na względzie przedstawione wyżej stanowisko orzecznicze w przedmiocie znaczenia wyodrębnienia stanowiskowo-branżowego dla oceny charakteru pracy jako pracy warunkach szczególnych, nie ma znaczenia, że prace kierowców ciągników ujęte zostały w dziale VIII rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku – „W transporcie”.

Z tego też względu Sąd odwoławczy nie podziela stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 3 grudnia z 2013r. sygn. I UK 172/13 (Lex nr 1467146), w którym Sąd ten zaprezentował stanowisko, iż wykonywanie przez kierowcę ciągnika prac innych niż transportowe – np. polowych wyklucza zaliczenie takiego zatrudnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych, gdyż nie są to prace wymienione w wykazie A dział VIII załącznika do rozporządzenia. Podkreślić przy tym należy, iż w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy nie miał wątpliwości, iż praca kierowcy ciągnika, także wykonującego prace polowe, jest pracą w szczególnym charakterze wymienioną w wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia (np. ostatnio wyrok SN z 22 października 2013r. III UK 144/12 Lex nr 1455745). W konsekwencji Sąd odwoławczy nie zgadza się z powielającymi ww. stanowisko Sądu Najwyższego, powołanymi w apelacji, orzeczeniami Sądu Apelacyjnego w Łodzi. Sąd odwoławczy podziela natomiast stanowisko wyrażone w wyrokach Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 lutego 2013 r. III AUa 910/12 (LEX nr 1282799) i z dnia 5 marca 2013 r. III AUa 1163/12, zgodnie z którymi przyjęcie, że tylko kierowcy ciągników, kombajnów i pojazdów gąsienicowych zatrudnieni w firmach transportowych wykonywali pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ust. 2 u.e.r.f.u.s., wypaczałoby sens tej regulacji, gdyż te specyficzne pojazdy wykorzystywane są przede wszystkim do określonego rodzaju prac polowych, wojskowych, ziemnych, a nie jako środek transportu.

Praca „traktorzysty” była wymieniona jako praca w warunkach szczególnych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia (DZ.U. z 1956r. poz. 39) – w dziale XVII „rolnictwo”, w brzmieniu obowiązującym od 01 lipca 1956 r do 31 grudnia 1979r. W rozporządzeniu Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w dziale X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym” traktorzysty nie wymieniono. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przyporządkowanie pracy kierowcy ciągnika (traktorzysty) do działu VIII „transport” załącznika do rozporządzenia, było wynikiem wyłącznie tego, iż ciągnik, podobnie jak autobus, samochód ciężarowy, pojazd gąsienicowy, jest pojazdem silnikowym, którego definicję zawierała ustawa z 1 lutego 1983r. – prawo o ruchu drogowym (Dz.U.1983.6.35 - obowiązująca od 11.02.1983r. do 30.06.1999r.), a warunki uzyskiwania uprawnień do kierowania ciągnikiem określał Minister Komunikacji (vide rozporządzenie Ministra Komunikacji i Spraw Wewnętrznych z 13.10.1983r. w sprawie kierowców pojazdów silnikowych - Dz.U.1990.73.438). Przyjmując przeciwną argumentację pozwanego należałoby, wykluczyć jako pracę w warunkach szczególnych np. pracę kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przewożącego wyłącznie pieczywo, z uwagi na niewymienienie pracy takiego kierowcy w dziale X „W rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym”.

Dodatkowo wskazać należy, iż prawodawca w tej samej pozycji działu VIII obok prac kierowców ciągników wymienił prace kierowców kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Oczywistym jest zaś, że urządzenie jakim jest kombajn jest maszyną rolniczą wykonującą prace polowe. Zestawienie tych trzech rodzajów prac (kierowca ciągnika, kombajnu i pojazdu gąsienicowego) łącznie pod poz. 3 działu VIII – w transporcie spowodowane było uznaniem tych prac

za prace w warunkach szczególnych właśnie ze względu na samo kierowanie tymi pojazdami, a nie ze względu na wykonywanie takiej pracy wyłącznie „w transporcie” – rozumianym jako „w ruchu publicznym”.

Odnosząc powyższe do realiów przedmiotowej sprawy stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy dokonał prawidłowo kwalifikacji spornego okresu zatrudnienia przez pryzmat prac wymienionych w wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zarzut naruszenia prawa materialnego był zatem niezasadny. W konsekwencji nieskuteczne okazały się również zarzuty wadliwego gromadzenia materiału dowodowego oraz niedostatecznych ustaleń faktycznych. Dodatkowo jedynie należy zauważyć, na co słusznie wskazał ubezpieczony, iż pozwany nie może skutecznie zarzucić pominięcia przez Sąd I instancji wniosków dowodowych, skoro takich wniosków de facto nie zgłosił.

Sąd Okręgowy nie naruszył również prawa materialnego ustalając, iż do stażu pracy w warunkach szczególnych należy uwzględnić ubezpieczonemu okres służby wojskowej.

Kwestia zaliczania okresu zasadniczej służby wojskowej do stażu zatrudnienia w szczególnych warunkach, stanowiącego przesłankę przyznania prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, była przedmiotem wielu orzeczeń Sądu Najwyższego. Początkowo Sąd Najwyższy stał na stanowisku, iż przez „przepisy dotychczasowe” w rozumieniu art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy rozumieć przepisy rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, jednak wyłącznie w zakresie określenia wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których przysługuje prawo do emerytury, przy czym zakres odesłania nie obejmował - zdaniem Sądu Najwyższego - możliwości zaliczania na podstawie kiedykolwiek poprzednio obowiązujących przepisów okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Pogląd taki został zaprezentowany przez Sąd Najwyższy m. in. w wyroku z dnia 11 marca 2009 r. (II UK 247/08, LEX nr 707422) oraz w wyroku z dnia 8 kwietnia 2009 r. (II UK 331/08, LEX nr 707887), a wynikał między innymi z ustalenia, iż § 5 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczania pracowników do kategorii zatrudnienia, który określał warunki zaliczania do okresu zatrudnienia w I kategorii okres służby wojskowej, utracił moc, a zatem w stanie prawnym obowiązującym po dniu 31 grudnia 1967 r. brak było przepisu zezwalającego na zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, od którego zależy nabycie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym. Powyższe stanowisko nie zostało jednak zaakceptowane w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w kolejnych orzeczeniach prezentował jednolitą wykładnię przepisów, według której okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r., II UK 215/09 OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219, z dnia 9 marca 2010 r., I UK 333/09, LEX nr 585739, z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, LEX nr 1169836, z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140).

Zaprezentowany pogląd podzielił również powiększony skład Sądu Najwyższego w uchwale z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (LEX nr 1385939)) w której stwierdził, że „Czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy emerytalnej)”. W uzasadnieniu tego stanowiska, wyrażono m.in. pogląd, że podstawy zaliczenia okresu służby wojskowej do okresu pracy w warunkach szczególnych (szczególnym charakterze), należy poszukiwać nie tylko w przepisach normujących prawo do świadczeń, a więc obecnie w ustawie emerytalnej i rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43

ze zm.), ale w tym zakresie znajdują zastosowanie również przepisy normujące służbę wojskową, tj. ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony RP (Dz. U. Nr 44, poz. 220 ze zm.) oraz przepisy wykonawcze do niej, w tym zwłaszcza rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318 ze zm.), które regulowało w sposób szczegółowy uprawnienia żołnierza, który w terminie 30 dni po zwolnieniu ze służby zgłosił powrót do zakładu pracy i w wyniku tego podjął w nim zatrudnienie. W myśl § 5 ust. 1 tego rozporządzenia żołnierzowi wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. Z przepisów tych wynika, że - pod warunkiem w nim wskazanym - okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem zatrudnienia na takich samych warunkach, jak przed powołaniem do tej służby. Jeśli było to zatrudnienie wymienione w art. 11 ust. 2 pkt 1-6 ustawy o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin, to również okres służby wojskowej uważany był za takie samo zatrudnienie, a żołnierz był traktowany jak pracownik wykonujący pracę wymienioną w powołanym przepisie.

Zgodnie z przepisem art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony w brzmieniu obowiązującym w okresie od 29 listopada 1967r do 31 grudnia 1974r., okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy (ust. 1); Okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia również żołnierzom podejmującym zatrudnienie, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy lub w innej gałęzi pracy (ust. 2); Warunkiem zaliczenia okresu odbytej służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub art. 107 ust. 1 (ust. 3); Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady zaliczania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej do okresu zatrudnienia oraz zakres i warunki zaliczania tej służby żołnierzom, o których mowa w ust. 2 (ust 4.)

W okresie od 01 stycznia 1975r. do 5 sierpnia 1979r. przepis ten brzmiał następująco: czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby (ust.1). Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych ustali w drodze rozporządzenia, w jakim zakresie czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia również pracownikom, którzy przed powołaniem do tej służby nie byli zatrudnieni albo którzy po jej odbyciu podjęli zatrudnienie w innym zakładzie pracy.(ust 2); Warunkiem wliczenia służby wojskowej do okresu zatrudnienia jest zachowanie, terminów, o których mowa w art. 106 ust. 1 lub w art. 107 ust. 1. (ust 3); Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określa w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady wliczania czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia. (ust.4);

Natomiast w myśl art. 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony (w brzmieniu obowiązującym od 5 sierpnia 1979r.), pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wliczał się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Jednocześnie pracownikowi, który podjął pracę lub złożył wniosek o skierowanie do pracy po upływie trzydziestu dni od zwolnienia ze służby wojskowej, czas odbywania służby wliczał się do okresu zatrudnienia tylko w zakresie wymiaru urlopu wypoczynkowego i wysokości odprawy pośmiertnej oraz uprawnień emerytalno-rentowych (art. 120 ust. 3). (...). Pomimo kolejnych, licznych zmian redakcyjnych ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w dalszym ciągu obowiązywało zawarte w art. 120 ust. 1 i 3 ustawy "wliczanie" okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień emerytalno-rentowych. Zostało ono usunięte dopiero z dniem 21 października 2005 r.

Z kolei § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin z dnia 22 listopada 1968 r. (obowiązującego do 31 sierpnia 1979 r., przy czym w brzmieniu od 4 kwietnia 1975 r.) stanowił, iż zakład pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby wojskowej, jest obowiązany niezwłocznie zatrudnić go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy. Zaś § 3 powyższego rozporządzenia stanowił, że w razie uzyskania przez żołnierza podczas służby wojskowej innych lub wyższych niż posiadane uprzednio kwalifikacji zawodowych, stwierdzonych zaświadczeniem powiatowego (miejskiego, dzielnicowego) sztabu wojskowego, zakład pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby, jest obowiązany zatrudnić go na stanowisku odpowiadającym uzyskanym kwalifikacjom. Zgodnie z § 5 powyższego rozporządzenia żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie. § 7 ust. 1. rozporządzenia stanowi zaś żołnierzowi, który z ważnych przyczyn nie podjął poprzedniego zatrudnienia albo przed powołaniem do służby nie był zatrudniony, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia ze służby wojskowej zgłosił do urzędu właściwego terenowego organu administracji państwowej wniosek o skierowanie do pracy i na podstawie tego skierowania podjął pracę albo podjął pracę w tym terminie bez skierowania tego urzędu.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w wyroku z dnia 5 sierpnia 2014 r. (I UK 442/13, niepubl.), które Sąd Apelacyjny w pełni podziela, również żołnierzowi, który przed służbą nie był zatrudniony (w żadnym zakładzie pracy), a po zwolnieniu w ciągu 30 dni przystąpił do wykonywania zatrudnienia, uznanego za zatrudnienie w warunkach szczególnych, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie uprawnień określonych w § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. z 1968 r., nr 44, poz. 318 ze zm.), „czyli wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie”.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę, analogicznie, jeśli żołnierz przed podjęciem zatrudnienia wykonywał pracę w warunkach szczególnych - co było bezsporne w analizowanej sprawie - zaś po odbyciu zasadniczej służby wojskowej powrócił do pracy, która takiego charakteru już nie miała - jak to miało miejsce w omawianym przypadku w okresie od 18 kwietnia 1977 r. do 22 listopada 1977 r. - to również brak jest przeszkód, aby okres służby wojskowej został zaliczony do stażu, od którego zależą jego uprawnienia emerytalne. Takie stanowisko zaprezentował również Sąd Apelacyjny w Gdańsku w powołanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku sprawie sygn. III AUa 1410/14.

Z treści przepisu art. 106 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, jak i z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin - w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie odbywania przez ubezpieczonego zasadniczej służby wojskowej tj. od 01 stycznia 1975 r. do 06 sierpnia 1979 r. - wynikał ciężący na zakładzie pracy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania do służby wojskowej, obowiązek niezwłocznego zatrudnienia go na stanowisku poprzednio zajmowanym lub równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszeregowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby żołnierz zgłosi powrót do zakładu pracy.

Z powyższych uregulowań nie wynika, w ocenie Sądu Apelacyjnego, aby warunkiem zachowania uprawnień przewidzianych w 120 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony (w brzmieniu obowiązującym od 5 sierpnia 1979 r.) było podjęcie pracy na tym samym stanowisku czy też w tym samym zakładzie pracy, co przed powołaniem do służby wojskowej. Obowiązek zatrudnienia żołnierza na stanowisku poprzednio zajmowanym równorzędnym lub

zgodnym z nowo uzyskanymi kwalifikacjami dotyczył zakładu pracy, nie zaś żołnierza zgłaszającego powrót do pracy po odbyciu służby wojskowej.

Ubezpieczony po zakończeniu zasadniczej służby wojskowej (w dniu 7 kwietnia 1977r.) podjął pracę u dotychczasowego pracodawcy (tj. od dnia 18 kwietnia 1977r.) tj. z zachowaniem 30-dniowego terminu, o którym mowa w art. 106 ustawy o powszechnym obowiązku obrony. Prawidłowo zatem Sąd I instancji uwzględnił okres służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych. Ratio legis bowiem regulacji zawartej zarówno w art. 108 ust 1 jak i art. 108 ust 2 ustawy o powszechnym obowiązku obrony (w brzmieniu obowiązujący, w okresie służby wojskowej ubezpieczonego) była realizacja art. 2 i 32 ust. 1 i 2 Konstytucji, z których wynika zakaz ustanawiania takich regulacji ustawowych lub dokonywania takiej wykładni przepisów powszechnie obowiązujących, które dopuszczałyby jakiegokolwiek pokrzywdzenie obywateli z powodu wykonywania publicznego obowiązku obrony ojczyzny z art.85 Konstytucji. (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013r., sygn. akt: II UZP 6/13).

Pozwany nie wyjaśnił dlaczego kwestionuje rozstrzygnięcie zawarte w punkcie 2 zaskarżonego wyroku, stąd odniesienie się do apelacji w tym zakresie nie jest możliwe. Sąd odwoławczy jednakże stwierdza, iż rozstrzygnięcie w tym zakresie również zostało oparte na prawidłowo zgromadzonym i ocenionym materiale dowodowym, niewadliwych ustaleniach faktycznych i prawnych, dlatego nie było podstaw do jego zmiany lub uchylecia. Nota bene było to rozstrzygnięcie „na korzyść” organu rentowego.

W tym stanie rzeczy Sąd Apelacyjny, działając na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd odwoławczy orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, tj. na podstawie art. 98 § 1 kpc – obciążając nimi pozwanego. Na koszty te składały się wynagrodzenie pełnomocnika ubezpieczonego za reprezentację w II instancji w wysokości zgodnej z § 11 ust 2 i § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013r. poz. 490 j.t.) w związku z § 1 pkt 3b i § 2 rozporządzenia zmieniającego Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2015r. (Dz.U. z 2015r. poz. 1078) w związku z § 21 rozporządzenia Min. Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r. po z 1804) tj. 135 zł. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd II instancji ustalił w wysokości minimalnej, mając na uwadze niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia – art. 109 § 2 kpc in fine.

SSA A.Podlewska SSA B.Grubba SSA M.Salańska-Szumakowicz